

НАУКОВА ДУМКА ХХ СТОЛІТТЯ ПРО ПРИЧИНИ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Зроблена спроба проаналізувати наукову думку ХХ століття про причини насильницької жіночої злочинності. Досліджуються погляди у ХХ столітті представників біологічного (антропологічний, медико-генетичний, психологічний напрями), соціологічного та соціо-біологічного підходів до пояснення причин насильницької жіночої злочинності.

Ключові слова: злочин, злочинність, причина, соціологічний напрям, біологічний напрям, соціо-біологічний напрям.

Постановка проблеми. Досліджуючи причини насильницької жіночої злочинності, необхідно дослідити розвиток наукової думки про причини насильницької жіночої злочинності. У зв'язку з цим постає необхідність в її аналізі на різних етапах її розвитку. Одним із етапів розвитку наукової думки про причини насильницької жіночої злочинності є ХХ століття, у якому причини насильницької жіночої злочинності почали розглядати за допомогою медико-генетичного, психологічного та соціо-біологічного (поєднуючи соціальний та біологічний напрями пояснення причин насильницької жіночої злочинності) підходів. Дослідження причин насильницької жіночої злочинності за допомогою вищезазначених напрямів є підґрунтям для аналізу причин насильницької жіночої злочинності в ХХІ столітті. Тому без аналізу наукової думки ХХ століття про причини насильницької жіночої злочинності ми не можемо в повній мірі досліджувати причини насильницької жіночої злочинності в подальшому.

Ступінь наукової розробки проблеми. У ХХ столітті рядом учених були висловлені погляди на причини насильницької жіночої злочинності. Дану проблему розглядали такі вчені, як Ю.М. Антонян, П.В. Андерсон, В.М. Бурлаков, І.Б. Бойко, Ф.А. Бебель, М.В. Виноградов, В.О. Внуков, В.Г. Гітін, М.М. Гернет, Шелдон та Елеонора Глюк, М.М. Голоднюк, Ц.О. Голумбц, П.А. Джейкобс, А.І. Долгова, М.П. Дубінін, А.Ф. Зелінський, І.І. Карпец, В.М. Кудрявцев, Р. Каріо, М.Г. Калашник, М.Б. Калюжна, Ф.А. Лопушанський, Ю.І. Новіков, М. Одент, Е. Подольський, О. Поллак, Ф.М. Решетніков, Ю.Б. Свірін, С. Смарт, О.В. Старков, В.П. Салтиков, В.І. Томас, З. Фрейд, Д.О. Шестаков, М.Г. Шумський, Д.Ф. Шелі, І.В. Ювенський, Т.М. Явчуновська. Однак комплексне дослідження наукової думки ХХ століття про причини насильницької жіночої злочинності не проводилось. У зв'язку з наведеним вважаємо, що існує

необхідність у проведенні такого дослідження. Що і зумовило **мету статті** – піддати комплексному аналізу наукові погляди вчених ХХ століття про причини насильницької жіночої злочинності.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХ століття соціолог В.І. Томас у різні періоди своєї діяльності пропонував дwoяке пояснення причин жіночої злочинності. У своїй першій книзі «Стать і суспільство: дослідження соціальної психології» (1907 р.) він зробив спробу відійти від антропологічної догми Ч. Ломброзо, встановивши той факт, що відмітності в розумовій діяльності чоловіків і жінок зовсім не залежать від їх антропологічних відмітностей. Відмітності в стилі поведінки пояснювалися В.І. Томасом перевагою катаболічних або анаболічних обмінних процесів в організмі. У чоловіків переважають катаболічні процеси, що є причиною швидкого вивільнення енергії, демонстрації сили і руйнівних дій. У жінок обмінні процеси протікають більш гладко завдяки переважанню анаболізму, що робить їх більш урівноваженими в соціальному плані [24, с. 16-18]. Дещо пізніше, у праці «Некоректована дівчина: випадки й аналіз поведінки» (1923 р.), учений остаточно обґрунтував роль соціального оточення у детермінації девіантної поведінки жінки. В.І. Томас запропонував теорію цільового конфлікту, що базується на визнанні у людини чотирьох провідних потреб: потреби у безпеці, визнанні, отриманні нового досвіду та співчутті. Автор відзначив, що для злочинної поведінки жінок характерне поєднання потреби у співчутті й отриманні нового досвіду [23, с. 4, 39]. Звідси випливає висновок, що В.І. Томас пояснював причини насильницької жіночої злочинності саме через потреби жінки, які вона прагне задовольнити. Однак теорія цільового конфлікту В.І. Томаса була піддана критиці за обмежене бачення основних видів мотивів злочинної діяльності та спробу представити злочин тільки

як результат конфлікту між мотивами без урахування інших детермінантів [16, с. 95].

Підтримуючи погляди В.І. Томаса, М.М. Гернет стверджував, що причини жіночої злочинності не варто шукати в особливостях їх анатомічного устрою. Відповідно до соціологічного підходу причини вчинення злочинів жінками треба пояснювати умовами життя жінок. Їх життя менш цікаве і різнобічне, ніж у чоловіків, жінка більш прикута до сім'ї і менше бере участь у боротьбі за існування. Багато сфер праці залишається для неї закритими [3, с. 134]. Звідси висновок, що М.М. Гернет убачав причини жіночої злочинності саме в соціальних умовах. Такої ж позиції дотримувалася французький кримінолог Р. Каріо (R. Cario). Автор, досліджуючи біографічні і медичні дані про 1082 жінки, які відбували покарання в жіночій в'язниці м. Ренс з 1973 по 1982 рр., дійшов висновку, що на жінок, які вчиняють злочини, переважно впливають соціальні чинники, а не фізіологічні. У праці «Злочинність серед жінок. Диференційований підхід» він відзначає ряд положень, що підтверджують даний висновок. Автор підкреслює ряд соціально-демографічних характеристик жіночої злочинності та виокремлює причини жіночої злочинності: низький соціальний статус жінок-злочинниць, вихід із бідних верств суспільства, заняття некваліфікованою працею, великий відсоток жінок, що вживають алкоголь і наркотики. Порівняно невеликий відсоток жіночої злочинності в її загальному обсязі пояснюється, на його думку, соціальним оточенням, виконанням специфічних функцій, здійсненням діяльності, пов'язаної з домашніми обов'язками і вихованням дітей [10, с. 52-53]. Також Р.К. Мертон (R.K. Merton) стверджував, що причиною вчинення злочину слугувало протиріччя між цілями, які пропагувало суспільство. Автор відзначав, що особистому успіху та добробуту протистоїть обмежений доступ до здобуття цього успіху, а саме освіти, професії, багатства та статусу. Тому для нижчих шарів суспільства залишається практично тільки один вихід – порушення правових норм [19, с. 138-142].

Проте повністю погодитися з вищеназваними авторами, які дотримувалися позиції, що причини жіночої злочинності криються лише в соціологічних умовах, В.О. Внуков не міг. Автор стверджував, що в прояві себе зовні жінка під впливом певного соціального преса фізіологічніша за чоловіка. Іншими словами, у своїх реакціях вона ближче до їх фізіологічного коріння, ніж до їх психологічного налаштування. В.О.Внуков ствердно говорив, що «соціологія»

және жінку в «біологію». Звідси гострота і напруженість у її злочинних діях [2, с. 211]. Звідси висновок, що В.О. Внуков пояснював причини жіночої злочинності не лише соціальними умовами, але й біологічними, автор поєднував дані категорії, і, лише діючи разом, вони можуть привести до вчинення жінкою насильницького злочину. Підтримуючи погляди В.О. Внукова, у 1934 р. подружжя Шелдон та Елеонора Глюк (Sheldon and Eleanora Glueck) у звіті «П'ятсот делінквентних жінок» виклали основні положення про жіночу злочинність. Даний звіт складався із матеріалів біологічного та соціального аналізу біографії п'ятисот злочинниць у Массачусетсі. Вони пояснювали кримінальну активність жінок як результат дії біологічних та соціологічних факторів. За їх спостереженням, переважна більшість злочинниць були вихідцями з надмірно великих сімей, мали розумові недоліки та були заарештовані, в основному, за вчинення злочинів на сексуальному ґрунті. Основний акцент у своєму дослідженні, подружжя Глюк (Glueck) робили на вивченні сексуального минулого злочинниць [16, с. 96; 17]. З вищевикладеного можна зробити висновок, що біологічні задатки впливають на жіночу злочинність, але не напряму. Особливості біологічної природи жінок зумовлюють специфіку їх соціальних ролей, які і чинять суттєвий вплив на поведінку жінки, в тому числі і злочинну поведінку [6, с. 125].

У середині ХХ століття пояснити причини насильницької жіночої злочинності намагались за допомогою генетичних досліджень. Так, витоки жіночої агресії намагались знайти в аномаліях хромосомного набору. Зокрема, Е. Подольський (E. Podolsky), П.А. Джейкобс (P.A. Jacobs) стверджували, що у нормі статеві хромосоми жінки повинні бути «XX», а у чоловіка – «XY». Хромосомний набір «XXY» (наявність в генах жінки чоловічої хромосоми виду «Y»), на думку прихильників біологічної кримінології – головна причина жіночої агресії. Автори ендокринних теорій вважали, що витоки агресії криються в аномаліях функціонування залоз внутрішньої секреції: підвищеного вироблення речовин, що викликає нервозність і агресивність. Зокрема, було встановлено, що в період менструації у жінок в крові збільшується кількість тестостерону – речовини, яка може сприяти ослабленню самоконтролю і підвищенню агресивності на незначний час [20, с. 678; 18, с. 1351-1352]. Ю.Б. Свірін, досліджуючи зв'язок між роботою статевої системи і соціальною поведінкою жінки, ґрунтувався на дослідженні Л. Вальцеллі про те, що злочи-

ни насильницького характеру жінками були вчинені в момент їх менструального циклу. Крім того, він, посилаючись на результати досліджень ендокринологів про те, що в період внутрішньоутробного розвитку існує критичний період від 4 до 7 місяців вагітності, коли мозок дуже чутливий до впливу статевих гормонів (як чоловічих, так і жіночих), прийшов до висновку, «що гормони можуть підвищувати або знижувати агресивний стан людини, штовхаючи її до вчинення злочину». Звідси випливає, що автор стверджував, що біологічний фактор – це необхідна, але недостатня умова злочинної поведінки жінки, оскільки такий фактор є передумовою соціального [12, с. 23].

У ХХ столітті також виникає психологічний напрям вивчення причин жіночої злочинності. На поширення біопсихологічних теорій жіночої злочинності значний вплив зробив фрейдизм (психоаналіз З. Фрейда). Саме в 60-х рр. ХХ ст. кримінологія намагалася пояснити причини жіночої злочинності з позицій психоаналізу, оперуючи в дусі З. Фрейда такими поняттями, як пасивність, емоціональність, нарцисизм і хитрість [8, с. 73].

З. Фрейд, основоположник психоаналізу, в своїх ранніх працях стверджував, що людська поведінка загалом, у тому числі й жіноча поведінка, прямо чи побічно обумовлюється впливом підсвідомих сексуальних потягів («Еросу»). У цьому контексті поведінка розглядається як реакція на блокування енергії цього інстинкту [11, с. 122]. У пізніших працях З. Фрейд (1920 р., 1930 р.) припускав наявність другого основного інстинкту – «Танатосу» (потягу до смерті, руйнування), який і є джерелом агресивної поведінки людини у психологічно напружених ситуаціях. Між «Еросом» і «Танатосом» існує постійна напруга, в результаті якої агресія спрямовується на інших (зміщується), щоб уникнути руйнування «Я» [11, с. 123]. Близькою до концептуальної позиції З. Фрейда є теорія агресії відомого дослідника-етолога К. Лоренца, згідно з якою агресія пояснювалася наявністю вродженого інстинкту самозбереження, боротьби за виживання [11, с. 123]. Також за З. Фрейдом людський вчинок у великій мірі визначається психосексуальними конфліктами в ранньому дитинстві, коли основним об'єктом лібідо стає батько протилежної статі. Хлопчик закохується в матір, одночасно ревнує і любить батька (Едипів комплекс); дівчинка – навпаки (комплекс Електри). Ототожнення себе з конкуруючим батьком, вирішуючи даний конфлікт, формує основу моралі («над-Я») і пригнічує сексуальні потяги. Зазвичай, у проце-

сі розвитку особистості, відбувається повне витіснення сексуальних уявлень дитячого періоду в сфері несвідомого і сублімації (перетворення енергії сексуального потягу в різні види соціальної діяльності – спорт, творчість, інтелектуальна праця) відповідних їм уявлень. Та якщо витіснення інфантильних сексуальних уявлень відбувається не повністю, «зашемлений комплекс» проявляє себе у сновидіннях, застереженнях, невротичних розладах, а іноді в девіантних і навіть у делінквентних вчинках [14, с. 83-87].

В.Г. Гітін стверджував, що дослідження науки в напрямі дослідження злочинності жінок свідчить про таке: якщо чоловіча жорстокість багато в чому має природний, тваринний характер, то жіноча жорстокість більш «олюднена» і формується не стільки підсвідомою сферою «ВОНО», скільки розумною сферою людського «Я». Дуже важливе значення має жіноча чуттєвість як складова психіки. Будь-які, навіть найуніфікованіші людські поривання і бажання, проходячи через свідомість жінки, набувають певного специфічного забарвлення, джерелом якого перш за все є жіноча чуттєвість. Саме гіпертрофована чуттєвість є рідною сестрою жорстокості, особливо якщо вона має або природні аномалії, або позбавлена можливості нормального функціонування внаслідок тих чи інших обставин. Ось чому жорстокість жінок-злочинниць ніколи не буває послідовною і продуктивною, на відміну від жорстокості чоловіків [4, с. 185]. При цьому М.М. Голоднюк звертала увагу на те, що на злочинну поведінку жінок істотний вплив справляє рівень неврозів і психопатій, більш високий, ніж серед чоловіків [5, с. 24]. Підтримуючи думку М.М. Голоднюк, А.Ю. Антонян, М.В. Виноградов, Ц.О. Голумбц зазначали, що значна частина жінок, здатних віддавати звіт у своїх діях і керувати ними, мають різні психічні відхилення, які накладають вагомий відбиток на форми реагування, міру контролю, адаптаційні здібності та ряд інших соціально важливих атрибутів поведінки людей в суспільстві. Автори підкреслювали, що при цьому необхідно враховувати індивідуальні психологічні особливості винних та відзначали, що: «їх криміногенне значення полягає в тому, що вони при чільному значенні соціально набутих особливостей особистості, взаємодіючи з ними, полегшують вчинення злочину, виступаючи не причиною, а внутрішньою умовою. Медико-біологічне та генетичне неблагополуччя не є, отже, самі по собі причинами злочинної поведінки жінки, вони можуть слугувати лише фоновим, умовою, за якої в несприятливих соціальних

умовах легше виникає і реалізується її протиправна поведінка» [1, с. 99].

Американський кримінолог О. Поллак у книзі «Злочинність жінок» (1950 р.), узагальнюючи американську, англійську, німецьку та французьку літератури, дійшов висновку, що в основі жіночої злочинності біологічні та психологічні особливості жінки. Автор стверджував, що жіноча злочинність, в основному, детермінована сексуально забарвленими мотивами, тоді як чоловіки вчиняють злочини з корисливих мотивів. Його теорія була заснована на положенні З. Фрейда, згідно з якою причина невротизації та делінквентності жінок криється в їх бажанні стати чоловіком [21, 157]. Так само автор стверджував, що це легко для жінки, щоб убити і залишитись непоміченою, тому що, будучи укладачами харчування, вони здатні отруїти своїх жертв і, отже, вбивати обережно й уникати виявлення. О. Поллак стверджував, що жінки більш злочинні, ніж чоловіки. За його спостереженнями, жінки можуть учинити злочини частіше, ніж прийнято вважати [22, с. 19].

Не менш значимим фактором у причинному комплексі злочинності жінок у ХХ столітті вважається алкоголізм, наркоманія. Так, В.М. Бурлаков підкреслював, що алкоголізм, наркоманія, як хвороби, вражають різні сфери життєдіяльності особистості, спричиняють за собою порушення адаптаційних здібностей, виснаженість нервової системи, невірноваженість, інтелектуальна неспроможність, відсутність самоконтролю, нездатність керувати афективними переживаннями, стресовими ситуаціями, чим створюють підстави, на яких успішно розвиваються різні патологічні способи реагування та сприйняття. Одним із таких способів є злочинне діяння [7, с. 483]. Як стверджувала Т.М. Явчуновська, алкоголізм як криміногенний та провокуючий фактор здатний в окремих соціальних умовах, при збігу відповідних обставин слугувати умовою, приводом вчинення антисуспільних і протиправних дій жінками [15, с. 67]. Звідси випливає висновок, що більше половини «жіночих» насильницьких злочинів вчиняються ними під впливом алкоголю: або жінки вчиняють ці злочини у стані «простого алкогольного сп'яніння», або вони є особами, які вживають алкоголь систематично, або хворі на хронічний алкоголізм.

Як стверджував О.В. Старков, джерелом більшості насильницьких злочинів є конфлікт, що виникає на ґрунті повсякденних міжособистісних стосунків, які склалися в особистісно-побутовій сфері. Як зазначав автор, конфліктні стосунки через негативні особистісні якості злочинця або

потерпілого можуть зумовити виникнення криміногенної ситуації, яка визначається у літературі як зовнішня причина злочину [13, с. 217].

Також одним із факторів у причинному комплексі злочинності жінок вважається соціальне протиріччя між ролями та функціями жінок у сучасному суспільстві і умовами їх реалізації. А.І. Долгова відзначила, що тут мова іде про поєднання жінками виробничих функцій з сімейно-побутовими. Значна частина часу у жінок йде на домашнє господарство, оскільки роль сім'ї в житті жінки дуже велика. У нових умовах соціально-економічного життя, різкого розшарування суспільства на багатих і бідних значна частина жінок змушена шукати побічні заробітки, що штовхає їх на кримінальний шлях [9, с. 676-677]. Звідси випливає висновок, що автор убачала причини жіночої злочинності в матеріальних негараздах жінки, що склались у суспільстві. Також, зазначимо, що надмірні фізичні та нервові перевантаження, втома, матеріальні негаразди, страх за долю і майбутнє своїх дітей здатні викликати психічні розлади, стан дезадаптації, відчуття ворожості навколишнього світу, сформувані рішучість ціною вчинення злочинів, щоб зберегти колишній статус своєї сім'ї [7, с. 484]. Так, жінки найбільш гостро відчують і переживають існуючу напруженість, соціальне неблагополуччя, конфліктність. Вони більш сприйнятливі та вразливі. Саме на них лежать обов'язки з виховання дітей, забезпечення їх усім життям необхідним. У період, коли руйнівні процеси дезорганізують багато соціальних інститутів, благополуччя і стабільність сім'ї стають найголовнішим психологічним притулком жінок від суспільних потрясінь, а відповідно, невлаштованість сімей, скандали і матеріальне неблагополуччя дуже сильно б'ють по них, що призводить до накопичення потужного психоемоційного напруження і, як наслідок, до вчинення жінкою злочину, що є результатом виходу переживань, негативних емоцій. Винуватцями всіх бід починаються, як правило, подружжя, родичі, діти. Але тут необхідно зауважити, що провокує дані посягання нерідко віктимна поведінка жертви (пияцтво, образи і знущання з боку чоловіка, співмешканця) [7, с. 486]. Звідси В.М. Бурлаков робить висновок, що причинами вчинення злочинів жінками треба вважати нагромадження у них негативних емоцій, які часом прориваються у вигляді сімейних скандалів, насильства, зверненого на своїх близьких і рідних. Злочини, вчинені жінками у сфері сімейно-побутових відносин, служать засобом психологічної компенсації.

Отже, враховуючи наведене, за результатами проведеного дослідження в ХХ столітті про причини насильницької жіночої злочинності, спробуємо зробити **висновки**. Наукова думка ХХ століття характеризується існуванням соціологічного, біологічного, частково соціо-біологічного підходів пояснення причин насильницької жіночої злочинності. Біологічний напрям ХХ століття охоплював три підходи: антропологічний (Е. Ferri, R. Garofalo, F. Curella), медико-генетичний (Е. Glueck, S. Glueck, G. Goering, A. Lange, P.A. Jacobs) і психологічний (S. Freud, O. Pollak, K. Lorenz). Досліджувати причини насильницької жіночої злочинності за допомогою антропології перестали у 30-40-х рр. ХХ століття, за допомогою медико-генетичних досліджень – в середині 60-х р. ХХ століття, а за допомогою психологічного напрямку дослідження проводилися до кінця ХХ століття. Соціологічний напрям (R.K. Merton, C. Shaw, W.I. Thomas, В.М. Кудрявцев, М.М. Гернет) у ХХ столітті продовжив своє існування. У зв'язку з цим почали розвиватися різні блоки теорій, такі як: соціо-процесні (соціальна дезорганізація, теорія соціального конфлікту) та соціокультурні (теорія аномії), які пояснювали й причини насильницької жіночої злочинності. У другій половині ХХ століття домінував саме соціологічний підхід. На стику двох підходів утворився соціо-біологічний підхід, який набрав своєї популярності у ХХ столітті. Тож можна зробити висновок про актуалізацію стикових підходів у другій половині ХХ століття.

Список літератури

1. Антонян Ю.М., Виноградов М.В., Голумбц Ц.А. Преступность и психические аномалии // Советское государство и право, 1979. – № 7. – С. 96-103.
2. Внуков В.А. Женщины-убийцы / Убийства и убийцы. – М. : Изд-во Мосздравотдела, 1928. – С. 191-248.
3. Гернет М.Н. Моральная статистика. Уголовная статистика и статистика самоубийства: Пособие для статистиков и криминалистов. Вып. 1 / М.Н. Гернет. – М. : Изд. ЦСУ, 1922. – 264 с.
4. Гитин В.Г. Эта покорная тварь – женщина. – Харьков : Торсинг, 1997. – 544 с.
5. Голоднюк М.Н. Проблемы социального и биологического в преступности женщин / М.Н. Голоднюк // Вопросы борьбы с преступностью. – М., 1982. – Вып. 37. – С. 24.
6. Дубинин Н.П., Карпец И.И., Кудрявцев В.Н. Генетика. Поведение. Ответственность. М. : Политиздат, 1982. – 304 с.

7. Криминология : ХХ век / Под ред. В.Н. Бурлакова, В.П. Салтыкова. СПб. : Юридический центр Пресс, 2000. – 554 с.
8. Криминология. Словарь-справочник. Составитель Х.-Ю. Кернер. Перевод с немецкого. Отв. ред. перевода – профессор, д.ю.н. А.И. Долгова. – М. : НОРМА, 1998. – 400 с.
9. Криминология. Учебник для вузов / Под ред. А.И. Долговой. – М. : НОРМА, 2000. – 784 с.
10. Особенности преступности среди женщин // Проблемы преступности в капиталистических странах. – 1986. – № 8. – С. 52-53.
11. Правова та соціально-виховна робота із засудженими жінками / За заг. ред. проф. Калашник Н.Г. – К., 2008. – 168 с.
12. Свирин Ю.Б. Биологический (генетический) фактор как одно из условий преступного поведения // Рос. юстиция. 1996. – № 12. – С. 23.
13. Старков О.В. О причинах бытовых преступлений // Конкретные криминологические исследования в условиях крупного промышленного центра. – Омск, 1974. – С. 215-225.
14. Фрейд З. Избранное. – Книга 1. – М. : Московский рабочий, 1990. – 160 с.
15. Явчуновская Т.М. Влияние акоголизма как вида психической аномалии на преступность среди женщин // Личность преступника и уголовная ответственность. Правовые и криминологические вопросы: Межвузовский научный сборник. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1981. – С. 63-71.
16. Flowers R.B. (1987). *Women and criminality*. New York-Westport, Connecticut-London, 228 p.
17. Glueck S., Glueck E. (1934). *Five hundred delinquent women*. New York: Introduction by Roscoe Pound. Alfred A. Knopf, 539 p.
18. Jacobs P.A. (1965). *Aggressive Behavior, Mental Sub normality and the XXY Male*. Nature, 208, 1350-1358.
19. Merton R.K. (1957). *Social Theory and Social Structure*. New York: Free Press, 423 p.
20. Podolsky E. (1955). The chemical brew of criminal behavior. *Journal of criminal law, criminology and police science* 45 (6): 675-683.
21. Pollak O. (1950). *The criminality of women*. Philadelphia: University of Pennsylvania, 202 p.
22. Smart C. (1976). *Women, crime, and criminology: a feminist critique*. Londone: Routledge and Kegan Paul, 209 p.
23. Thomas W.I (1923). *The unadjusted girl: with cases standpoint for behavior analysis*. Boston: Little, Brown and Company, 261 p.

24. Thomas W.I (2008). *Sex and society: Publishing*, 332 p.
studies in the social psychology of sex. Kessinger

Стаття надійшла до редколегії 12 березня 2014 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії М.В. Никифороком.

Т.В. Мельникова

Scientific thought of the XX century on the causes of violent female criminality

Summary

An attempt is made to analyze the scientific thought of the twentieth century on the causes of violent female criminality. The author studies research the scientific views of the twentieth century of representatives of biological (anthropological, medico-genetic, psychological approach), sociological and socio-biological approach on the causes of violent female criminality.

Keywords: crime, criminality, cause, sociological approach, biological, approach, socio-biological approach.

Т.В. Мельникова

Научная мысль XX века о причинах насильственной женской преступности

Аннотация

Предпринята попытка проанализировать научную мысль XX века о причинах насильственной женской преступности. Исследуются взгляды в XX веке представителей биологического (антропологическое, медико-генетическое, психологическое направления), социологического и социо-биологического подходов объяснения причин насильственной женской преступности XX века.

Ключевые слова: преступление, преступность, причина, социологическое направление, биологическое направление, социо-биологическое направление.